

Sanda-Florina
Picler

Nicoleta
Feleagă

Mariana-Denisa
Bocman

Vacanța istetilor

Caiet interdisciplinar

clasa a IV-a

Editura KOOB

Privighetoarea

de Ioan Alexandru Brătescu-Voinești

— Ce ai, nene Iorgule? Parcă ai fi supărat.

— Ei...

— Ba nu, zău, ți s-a întâmplat ceva?

— Mi s-a întâmplat o ticăloșie... Nici nu știu cum să-ți spui...

Știi că prin fundul curții mele trece iazul morilor. Când n-am ce face, dau cu undița la pește. Am acolo, în stânga scării (c-am făcut o scară pentru scăldat), o adâncătură, în care arunc în toate serile câte o bucată de mămăligă, ori câte un pumn de grâu fiert: nadă la pește... Și uneori, când e apa merie, mai ales acuma primăvara, se dă bine și prinz... nu cine știe ce pești mari, dar în sfârșit: cleni, mrene... Am prins de multe ori și mai măricei — așa, cât un cuțit de masă obișnuit... Tu nu ești pescar; n-ai dat cu undița niciodată... E păcat... La mine, acolo, e frumos de tot: o umbră deasă și răcoroasă, și apa aia care curge lin printre sălcii pletoase... Să vii odată să vezi... Acum, eu am undițe sistematice, de se strâng, se fac baston; dar aici în iaz nu le întrebuițez, că prea sunt lungi... Iau câte o nuia de alun, îi pun ață, plumb și cârlig, și gata; iar când plec de acolo, înfășor ața pe nuia și o bag într-un tufiș de răchită.

În tufișurile astea și în sălcile de pe marginea iazului vin privighetori și cântă toată noaptea... Foarte de multe ori, când stau liniștit la pescuit, vin săracele până lângă mine, aproape de tot, să le prinzi cu mâna, parcă ar fi oarbe: umblă după ouă de furnici și după râme... Ce e azi? Joi. Alaltăseară, marți, a venit pe la noi căpitanul Delescu cu nevastă-sa și am stat cu toții în pridvor să le ascultăm. Nu cânta una, cântau zece, cincisprezece; răsuna tot zăvoiul... Și cum era o lună ca ziua și mirosea liliacul... am petrecut o seară... să-l întrebi pe el... Mai ales una, chiar în grădină la mine, într-o salcie pletoasă, cânta... Doamne, Dumnezeule!... De câte ori începea, făcea într-un fel nou. Încă Victorița, nevasta căpitanului, luase un condei să însemne cu vorbe toate felurile de sunete pe care le scotea. Uneori făcea: fi, fi, fi, tiha! tiha! tiha! chiau! chiau! chiau! clings!... iar când isprăvea într-o cascadă de triluri, zău dacă nu-ți venea s-o aplauzi ca pe-o primadonă... Și din crivină îi răspundeau altele și altele...

Frumoasă seară am petrecut, n-am s-o uit niciodată! Și ne întrebam cu toții, dacă o fi adevărat că toate viețuitoarele de pe pământ se trag dintr-o tulpină și că s-au deosebit unele de altele numai silite de împrejurările deosebite prin care au trecut — ce fel de împrejurări au fost alea, care au putut sili privighetoarea să ajungă să cânte așa, iar cârsteiul bunăoară să hârăie, ca un ceasornic de buzunar când îl întorci? Mare taină! Ei... Pe la douăsprezece ne-au plecat musafirii, iar nevasta căpitanului, după ce ne-a zis nouă „Bună-seară”, a făcut bezele înspre salcia pletoasă, strigând: „La revedere, puică, pe mâne seară!”

Și au venit și aseară; dar în salcie nu mai cânta privighetoarea... Se auzea în zăvoi, dincolo, peste iaz, o mulțime; aici, însă, nu... Ne gândeam că poate și-a găsit soția și s-o fi dus după ea în zăvoi; și ne sileam s-o recunoaștem de pe cântec; dar, ori că era prea departe și nu puteam deosebi toate sunetele, ori că nu cântă toate la fel; dar lucru hotărât, lipsea un sunet; n-auzeam pe niciuna făcând: clings! (...)

Vocabular:

crivină = pădurice pe malul unei ape, zăvoi

1. Alege răspunsul corect:

A. Unde își petrecea nenea Iorgu timpul liber pescuind?

- a. Pe malul mării.
- b. La iazul morilor, în fundul curții.
- c. Într-o barcă, în mijlocul unui lac.

B. Ce nadă folosea personajul pentru a atrage peștii?

- a. Râme și furnici.
- b. Pâine proaspătă.
- c. Mămăligă sau grâu fiert.

C. De ce a lipsit privighetoarea din salcie în seara următoare?

- a. Personajele nu știau sigur, dar bănuiau că și-a găsit perechea și a plecat în zăvoi.
- b. S-a speriat de musafiri.
- c. A plecat pentru că nu mai avea mâncare.

D. Ce fenomen al naturii a făcut ca seara de marți să fie „ca ziua”?

- a. Lumina puternică a lămpilor din pridvor.
- b. Prezența unei luni pline și strălucitoare.
- c. Reflexia apei iazului sub lumina stelelor.

2. Formulează întrebări pentru următoarele răspunsuri:

Întrebare: _____ ?

Răspuns: Victorița, nevasta căpitanului Delescu, a încercat să noteze sunetele privighetorii.

Întrebare: _____ ?

Răspuns: Sunetul specific care lipsea din cântecul celorlalte păsări era „clings!”

Întrebare: _____ ?

Răspuns: Nenea Iorgu înfășura ața pe nuiaua de alun și o băga într-un tufiș de răchită.

3. Găsește în textul „Privighetoarea” cuvintele cu înțeles opus pentru:

gălăgios ≠ _____ (indiciu: Cum stătea nenea Iorgu la pescuit?)

rară ≠ _____ (indiciu: Cum e umbra de lângă iaz?)

urât ≠ _____ (indiciu: Cum este la nenea Iorgu pe malul iazului?)

ziua ≠ _____ (indiciu: Când se aud privighetoriile cântând?)

4. Folosește următoarele cuvinte și expresii din text în enunțuri proprii:

- *nadă* (momeală pentru pești):

- *sălcii pletoase* (copaci cu ramuri lungi):

- *triluri* (sunete muzicale scoase de păsări):

5. Desparte în silabe următoarele cuvinte:

privighetoare _____

cascadă _____

împrejurări _____

audiat _____

6. Completează spațiile libere cu s-au/sau:

Peștii _____ speriat când am aruncat nada în iaz.

Nu știi dacă în salcie era o privighetoare _____ un cârstei.

Prietenii mei _____ simțit foarte bine în pridvor.

7. Alege varianta corectă:

Cine **va / v-a** spus că nenea Iorgu este pescar?

Măine, nenea Iorgu **va / v-a** merge iarăși la pescuit.

Oare privighetoarea **va / v-a** reveni în salcia din fundul curții?

Musafirul **va / v-a** întrebat dacă toate viețuitoarele se trag dintr-o tulpină?

8. Trece următoarele substantive la numărul plural:

nua _____

prieten _____

cântec _____

iaz _____

9. Găsește în text adjectivele care însoțesc următoarele substantive:

umbră _____

salcie _____

apă _____

sunete _____

10. Subliniază verbele din următoarele propoziții și scrie timpul lor:

Nenea Iorgu aruncă mămăligă în apă. _____

Musafirii au plecat pe la ora douăsprezece. _____

Privighetoarea va cânta din nou în zăvoi. _____

11. Transcrie propozițiile înlocuind substantivele îngroșate cu pronumele personale potrivite:

Nenea Iorgu stă la pescuit. _____

Victorița scrie în agendă. _____

Căpitanul și soția ascultă pasărea. _____

Privighetorile cântă în zăvoi. _____

12. Completează spațiile libere cu forma corectă a verbului:

Eu (a da) _____ cu undița la pește.

Tu (a fi) _____ pescar?

Noi (a sta) _____ în pridvor.

Ei (a întreba) _____ dacă viețuitoarele se trag dintr-o tulpină.

13. Identifică subiectul și predicatul din propoziția: „Peștii mănâncă mămăligă.” și descrie părțile de vorbire prin care acestea sunt exprimate.

CUPRINS

1. <i>Paşa Hassan</i> , de George Coşbuc	3
2. <i>Privighetoarea</i> , de Ioan Alexandru Brătescu-Voineşti	10
3. <i>Vizită...</i> , de Ion Luca Caragiale	17
4. <i>Gheţarii – formaţiuni naturale de gheaţă</i> , text nonliterar	24
5. <i>Făt-Frumos din lacrimă</i> , fragment, de Mihai Eminescu	32
6. <i>Rapsodii de toamnă</i> , de George Topîrceanu	40